

In kaj vunder s takim lažnivim in napčnim pisanjem doséžemo? — Odgovor: nič drugiga, kakor de sebi in bravcam in poslušavcam, in zlasti učencam nepotreben trud pri branji délamo. — Koliko nepotrebnih sném (Ausnahmen) je zavolj tega pravopisa pri učenji branja treba! Kolikrat je bravec primoran še le iz verstila govorjenja (context) posnémati, kakó je ta ali una beseda uméti in brati! Kolikrat so poslušavci razžaljeni, kader malo vajeniga braveca na tanjko takó brati slišijo, kakor je pisano! —

Od kod nek pride ta takó očitno napčina, in per tem že takó stara in vsoljna šega pisanja? —

Morebiti de ne bo nepotrebno, to prašanje nemalo bolj na tanjko prevdariti in morebiti se utegnemo od tod prepričati — če smem po šegi pregovora govoriti, — *de ni vse slavno, kar je od davno.*

1. Nar navadniši odgovor na poprejnje prašanje je ta: *de moramo zató tako pisati, kér so naši predniki tako pisali.* In rés je, de je več besedi, pri kterih se kak drug vzrok clo odkazati ne dá, postavim: *tvoj, svoj, ptica, dolžnost* i. t. d. Tode, če ta vzrok pri pisanji tolikno pravico ima, takó bi jo mogel tudi drugod imeti, in po tem takim bi mogli tudi še mi pri kresalu in žveplenkah ostati, zató kér našim prednikom še ni bilo v glavo prišlo, de bi se ogenj drugači, kakor iz kresavniga kamna obuditi zamogel. In ali nismo tudi starih slamnatih bajt svojih prededov zapustili in si namest njih nove in kamnite hiše zidali? — ja ali nismo clo zarašenih ozidjev krog svojih mést razdjali, po tem ko smo vidili, de nam jih nič več treba ni? —

2. Drugi mislijo, de je ta pravopis zavolj tega potreben, *de se po njem drugim slovenskim narodom bližamo.* — Pa kaj pomaga, se bližati, če se jim vunder nikoli ne približamo. Kaj pomaga, nekatere končne zlóge besedi, kateri k umevnosti našiga jezika pri drugih narodih malo ali nič ne prizadenejo, drugači pisati, če pa besede in zlog (Syntax) slovila zmirej ravno tisti ostanejo? — Če to šego pisanja stanovitno ohranimo, ne bomo čez sto lét drugim narodom nič bližej, kakor smo sedaj, ali pa, kakor so naši predniki pred sto léti bili. — Zunej tega je očitno, de nam samo bližanje v pravopisu, ko bi nas tudi še tako približalo, nič posebno velike koristi ne prinese, če izrekovanje ali slovilo zmirej pri starim ostane. Kteri pisavec pa je v stanu z vsim svojim pisanjem storiti, de bi ljudstvo drugači izrekovalo ali govorilo, kakor govori? — Zadnjič tudi ni spregledati, de, ako se s pisanjem enimu narodu bližamo, se v ravni ti méri od drugiga odmikamo. Takó, postavim, če pišemo: *sim bil, sim imel* se bližamo sicer horvaškemu slovilu (Dialect), pa se odmikamo od Dalmatinskiga in Slavonskiga, v kterim se piše in govori: *sim bio, sim imao.* Po tem takim ni po nobeni plati nič dobička s tem približanjem; ali če bi bil kateri, ima enako zgubo zraven sebe. Upanje drugiga in boljši približanja že davno pisavec tega v sebi nosi, namreč, de bo prišel čas, in de je morebiti že blizo, kjer bodo vsi slovenski naródi edini nar mogočniši pomočik svoje omike in povzdige spoznali, in se v poprijemi eniga in ravno tistiga *pisavniga* ali *pismovinskiga jezika* (Literatur-Sprache) zedinili. Zakaj kakó se hočejo umetnije (Künste) in vednosti med njimi na vikši stopnjo povzdigniti, dokler so oni, zlasti nekteri narodi izmed njih v tako majhne ljudstva dveh, tréh ali štirih milijonov razdeljeni! — De se vednosti in umetnije le po pisavcih razširiti zamorejo, je očitno. Pa koliko bravecov zamorejo pisavci od takih majhnih narodov upati, zlasti, kader od menj navadnih umétnost in znanj pišejo, ktere le redke bravece in učence imeti zamorejo? in kakošni prid jih zamore podbudovati, se takih pisav ali naukov

podstopiti!? — Nasproti pa, če se vsi Slovani v pismovinskem jeziku zedinijo, so vse znajdbe in izdelki posameznih narodov občija dobrina (Gemeingut) blizo 80 milijonov Slovanov. In kakošno neobzirno (unübersehbar) polje dela in sadú se po tem bistrim glavam odpre! in kakošna nepreštevna truma bravecov in učencov jih k obdelovanju in razširu vsih vednost in učenost vne-ma!! — Tode prašanje je še: katero slovensko slovilo (Dialect) bo v občji pismovinski jezik izvolila? — Gotovo ne drugo, kakor katero je nar mečji, nar lepši, nar plemenitniši, in to je brez dvoma — *Serbsko*, katero je v lepoglasji Laškemu ali Talijanskemu enako. Tudi bi se tisti narodi, kateri mečji slovilo imajo, drugiga poprijeti gotovo ne hotli. In tega, mislim, bodo Slovani, kader se v ti reči zedinijo, narpred v ljudske šole vpeljali, in po tem — preden en rod (30 lét) preide, veči del v omikanih družbah in zbiralih v njem govorili, in vse imenitniši nauke in izdelke v njem pisali! — *)

(Dalje sledí.)

Stare slovenske navade.

(Koledovanje v Ljubljani.) Stara navada vsih slovenskih narodov je bilo koledovanje o božicu, novim létu in sv. tréh kraljih. Zagrebški koledar 1846. léta piše veliko od te navade Slovanov. Pri nas se je po deželi ta stara navada Slovincov še ohranila — po mestih je večidel zginila. Kakor so si naši Krakovčanje v vsim čisto slovensko kri ohranili, pravi slovenski korenjaki v duhu in postavi ostali, delavni možki in ženske v vertnarstvu in ribstvu, polni lepih domačih pesem — tako tudi niso pozabili koledovanja naših starih očakov. Zvečer pred sv. tremi kralji so šli s krasno razvitljeno zvezdo po mestu, so se na več krajih vstavili in koledbo zapéli. Velika množica ljudi jih je spremljala, ki je bila vesela mili pesmi poslušati.

Ljubljanski poslanci pri Slovanski Lipi v Pragu.

Pri ti priložnosii, ko so bili Ljubljanski poslanci pri svitl. Cesarju Ferdinandu v Pragi, so pozdravili tudi Slovansko Lipo, ktera jih je tako serčno sprejela, de nam naš mestni predstojnik gosp. Guttman nemo-rejo dovelj od prijazniga sprejema povedati. Gosp. Guttman in gosp. Baumgartner, vodja Ljubljanske narodne straže, sta jo nar poprej sama obiskala in gosp. Guttman jo je pozdravil v imenu slovenskih bratov;

*) Tudi mi smo te potrebe živo prepričani, de morajo Slovani kadaj eni edini pismovinski jezik imeti, kakor ga imajo Nemci in drugi narodi. Nemci se nam sicer zdej posmehujejo, ako kaj taciga želimo, in pravijo: »Kaj boste vi Slovani, sej še eden drugiga ne razumete, kar se je lani v Pragi vidilo, ko ste se mógli v zborn nemškiga jezika poprijeti.« To je dan današnji res — ali kdo je tega kriv? Slovani ne — ampak tista moč, ki je pod iménam »Pangermanismus« Slované v sužnosti iméla toliko in toliko lét. Zató je zadnji čas, de Slovani postanemo, kar nas je Bog vstvaril — kakor so nas naše matere rodile! Smo slišali praviti, de nam je nebeški Oče tudi mervico uma in razuma dal, kakor Nemcam — in de tudi Nemci eden drugiga ne razumejo, če pridejo nemški Švajcarji, zgornji Avstrijanci, Prajsi, Parci (Schwabens), Danci, Meisnerjanci, Hanoveranci, Hesnerji i. t. d. skupej, in če vsak po svojim jeziku govori. Nemci! potegnite poprej bruno iz svojiga očesa, preden se spodtikate nad pezdijem svojiga bližnjiga! — Pismovinskiga jezika nam je Slovanam tedej takó potreba, kakor Nemcam — tode pismovinski slovenski jezik ne sme prisiljena mešanca biti, ampak mora izvirati sam iz sebe iz cvéta vsih kar koli je moč izobraženih slov ali narečij. Dajmo tedej vsi slovenski narodi nar poprej zgubljene zaklade svojiga jezika pri prostim ljudstvu iskati; po tem nej izobražuje vsak narod svoj materni jezik — in sad vsiga tega bo kmalo občji pismovinski jezik.

Vredništvo,

drugi dan sta šla še enkrat s svojimi tovarši g. g. Terpincam, Smoletam, Holzerjem in Lukmannam. „Slava“ „slava“ jim je od vsih strani donela. Kakor je naše poročnike bratovski sprejem serčno razveselil, ravno tako veselí tudi nas vse. Serčni pozdrav sprejémi slavna Slovanska Lipa!

Nov južno-slovanski časopis.

Ob novim létu je začel v Zagrebu nov politiški časopis v nemškem jeziku pod nadpisom „Südslavische Zeitung“ izhajati, vsak teden trikrat v veliki pôli. Vrednik je J. Praus (spoštovani poprejšnji vrednik nemškiga Zagrebškiga časopisa), založnik pa je gosp. Dr. Demeter, dobro znani slovanski pesnik. Veljá za pol léta po pošti 5 gold. 10 kraje.; naročila prejema vse c. k. pošte. — Poglavitni namén tega noviga časopisa je: glas biti vzajemnih potreb jugoslovanskih deželá. — Nam se v sedanjim času nemški časopisi slovaških reči silno potrebni zdé, torej želimo, de bi se v narodnim duhu modro vredovani časopisi zlo razširili.

Is deržavniga zbora.

3. dan tega mesca je začel deržavni zbor spet svoje opravila. Razun eniga so bili tudi vsi ministri pričijoči. Predsednik zbora oznani, de so 3 poslanci vnovič v zbor stopili — na to vstane minister Stadion in se zoperstavi volitvi poslanca Maguzata iz Tarnoviga v Galiciji. Sklep dolziga besedovanja je bil po lozanji s kroglicami (kuglicami) razsojen in sicer: de Maguzanima v zbor stopiti. — Potem so ministri odgovorili na nektere vprašanja. Minister denarstva je rekel, de pripomočki našiga cesarstva so tako veliki, de se ni nikakor bati, de bi deržavna kasa na kant prišla (to je, de bi banknoti svojo ceno zgubili i. t. d.) Minister Stadion je odgovoril na vprašanje zavoljo revniga stanú učenikov (šolmojštrov) po deželi, de si ministri prizadevajo, to reč tako napraviti, de bo učencem pomagano. Kér pa je k temu denarja potreba, nej zbor še ene dni poterpi, predin mu bojo mogli ministri natanjšni odgovor dati.

4. dan tega mesca je bral Rieger vdrugič splošne ustavne pravice. Na to vstane minister Stadion in se na vso moč vstavi 1. razdelku téh pravíc, ki pravi: „Vse deržavne oblasti izviraajo od ljudstva.“ Ko so Cesar Ferdinand avstrijanskemu cesarstvu ustavo dali — govori minister Stadion — so svojo oblast le delíli z ljudstvom, ne pa de bi bili vso oblast le samimu ljudstvu izročili; to ne sme in ne more biti, kér Cesar avstrijanski so po neoveržljivih pravicah ustavni samovladar (Monarch) i. t. d. — Celi zbor je tiho poslušal Stadionov vgovor, in kér ni bil clo nič pripravljen na tak vgovor, je sklenil, to reč poprej natanjko prevdariti in še le čez 4 dni čez tako imenitno reč v zboru govoriti. Osmi dan tega mesca je bil za ta poménk odločen. Vsak željno pričakuje zvediti, kaj de bo sklenjeno ta dan. —

Novičar.

Na Ogerskim bo kmalo konec vojske. 29. dan pretečeniga mesca je Jelačić s svojo armado blizo terga Mor Madžare popolnoma nabil in nekaj tavžent Madžarov vjel. — 5. dan tega mesca pa ste padle tudi poglavitni mesti Buda in Pešt — kjer se je punt začel. To novico smo danes v Ljubljani le ob kratkim zvedili; tedej homo še le drugo pot zamôgli kej več od tega povedati. — Nagla smert (mertvud) pod milim nebam je vzela življenje novo izvoljenimu Serbskimu vojvodu Šuplika cu, — Cesar pa so naglo izvolili naslednika — c. k. general-majora Teodoroviča. Mesto Zemun (Semlin)

je prostovoljno 60000 gold. Serbam podarilo v pomoč zoper Madžare. — Velki knez Konstantin iz Rusovskiga je prišel noviga Cesarja v Olomuc pozdraviti, pa tudi Cesarja Ferdinanda v Prago. — Poljski méji se bliža grozovita človeška kuga, še hujsi od kolere, ki se „dzume“ imenuje in v belih kozah obstoji, ki človeka naglo umori. Bog nas še te nadloge obvari. — Papež so še zmirej v Gaeti. — Na Francozkim je mir. — Na Laškim se je bati, de bi se iz noviga vojska ne vžgala. — V Frankobrodu je vsak dan veči zmešnjava. Naš poslanec gosp. Gold je zapustil Frankobrod in bo v veselje Krajncov domú prišel. — Cesar so poterdili nove postave za rekrutiringo, kakor smo jih v poslednjim listu lanjskih Novíc oznanili. V dokladi jih bomo drugo pot popolnoma naznanje dali. — 3. tega mesca so poskusili pervikrat vožnjo po železnici od Celja do Laškiga (Tüffer). — Z zdravjem našiga slavniga pesnika Dr. Prešerna slabo stoji; pred nekimi dnevi so mu vodó iz trebuha izpustili, kér je vodenica čedalje hujsi prihajala. Bog daj! de bi mu zdej odléglo in de bi spet ozdravil! — V Logatecu so v pondeljik za poslanca izvolili gosp. Dr. Ovijača — Kér je gosp. Stercin iz Kamnika deržavni zbor zapustil, bo kmalo volitev noviga poslanca. —

Podoba našiga noviga Cesarja.

Kér vsak Slovenec želí svojiga Cesarja saj po podobi poznati, bojo Novíce svojim prejemnikom, če bo le moč, še ta mesec, podobo Cesarja Franca Jožefa I. podale. Pozneje pride tudi Jelačić na versto. — Kdor tedej imenovani podobi prejeti želí, nej se kmalo naroči na Novíce, kér bi se morebiti pôznm naročnikom z njima ne môglo vstreči.

Zahvala gospodu M. J.

Hvala Jim Gospod M. J. za Njih dober svét v Novícah, k novimu létu! Precej, ko sim ga prebral, sim poslal k gosp. Blazniku, in sim Novíce za svojiga sinovca (Neffe) naročil. Tudi jez sim mu bil že pred enim létam cel tečaj Novíc na dom dal, de bi jih po priložnosti bral; pa kader sim ga pozneje prašal, če je kej bral, mi je odgovoril: de nima časa. — Mislim, de mu je bilo preveč na enkrat, ali pa de so mu bile Novíce že prestare. Sedaj pa, ko jih bo vsak teden dobival, jih gotovo ne bo vselej preč vergel, de bi jih nič ne pogledal; in če jih bo le enkrat pogledovati začél, vém, de jih bo pozneje gotovo rad bral, in še morebiti celi svoji družini, ali pa še tudi svojim sosedam na vérh. — Zatorej se Jim še enkrat zahvalim za Njih krasno dober svét, in vošim, de bi v svoji plemenitni vnémi za omíko naših rojakov veliko posnemavcov imeli. Novíce pa pri ti priliki poprosim, de bi včasi tudi kako lepo, podučno zgodbo (historjo) v svoj zapopadik vzéle; zakaj nič ne beró raji kmetiški ljudjé, kakor take povésti. Bog daj Njim in Novícam srečo in blaženstvo (Segen) in veliko novih lét!

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	5. prosenca.		2. prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	39	2	30
1 » » banaške	2	40	2	48
1 » Turšice	—	—	1	36
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Reži	—	—	1	40
1 » Ječmena	—	—	—	—
1 » Prosa	1	30	1	26
1 » Ajde	1	16	1	15
1 » Ovsá	—	50	—	49